

vate Skolebestyrere fra hele Landet sad jo under Behandlingen her i Logerne og søgte at faa denne udmærkede, gode Lov til at strande; men nu, da den er ved at føres ud i Livet, da man er i Færd med at gøre det i en hel Række af Købstæder — Holbæk har gjort det, Præstø har gjort det, og andre ere i Færd med at gøre det, Frederiksberg staaer lige foran det Skridt at indføre Mellemskoleundervisning i sine Kommuneskoler, Københavns Kommune drøfter Sagen i et nedsat Udvalg og vil forhaabentlig i en nær Fremtid gøre det samme — nu i dette Øjeblik at forøge Tilskuddet til de private Realskoler meget betydeligt, det maa absolut sinke og vanskeliggøre Arbejdet for at faa Folkeskolen saa god som mulig.

Og netop derfor kommer det ogsaa til at stride med det radikale Venstres Program, som det ærede Medlem for Viborg anførte, thi i det radikale Venstres Program fra Odense staaer der, at den private Skole ikke bør støttes, hvis der er Tale om at støtte Klasseskolen. Det, som det radikale Venstre vil gaa med til, er at støtte det fri pædagogiske Initiativ — det er noget ganske andet —, men, saa snart der bliver Tale om at støtte Bestræbelser for at støtte Klasseskolen, vil det radikale Venstre ikke gaa med, saa jeg tror ikke, det ærede Medlem for Viborg har nogen som helst Ret til at anføre det radikale Venstres Program til Fordel for sit Standpunkt i denne Sag.

Ligeledes tror jeg, det ærede Medlem for Viborg skulde afholde sig fra at citere eller paaberaabe sig Karl Marx, særlig da han kun kunde gøre det paa anden eller tredie Haand. Han havde hørt eller læst noget om, hvordan Karl Marx stillede sig i denne Sag, og paa Grundlag af denne Anden- eller Trediehaandsviden mente han, at Karl Marx var Tilhænger af Privatskolen og ikke af Statsskolen. Jeg skal sige det ærede Medlem, hvordan det forholder sig og give ham Kilderne, saa han kan selv gaa dertil; det vil være meget bedre end at paaberaabe sig en saadan Anden- eller Trediehaandsviden. Det, som det ærede Medlem aabenbart sigtede til og har faaet galt i Halsen og sikkert ikke har Begreb om, er Karl Marx' bekendte Kritik af det tyske Socialdemokratis Gothaprogram af 1875. Dette Gothaprogram var, som alle, der kende noget til Socialismen og Socialdemokratiets Historie, vide, et Kompromis mellem Marxisterne og Lassalleanerne. Dette Program blev skarpt kritiseret af Karl Marx, og denne

Kritik blev offentliggjort i „Neue Zeit“ i Efteraaret 1891. Der vil det ærede Medlem kunne faa at vide, hvad det er, han paa anden eller tredie Haand har haft en lille Fært af eller en dunkel Anelse om. Jeg vil altsaa anbefale ham at studere „Neue Zeit“ fra 1891 med Karl Marx' Kritik af Gothaprogrammet. For de Medlemmers Skyld, som ikke mene, det er Umagen værd at søge dette Skrift op, skal jeg sige, hvad det drejer sig om. Det drejer sig om, at Karl Marx kritiserer Statsmonopolet, Statsskolen i den Forstand, hvori man tænkte sig den i socialdemokratiske Kredse i Tyskland i Tresserne eller Halvfjerdserne, og han gør den meget træffende Bemærkning, at det er ikke Staten, vel at mærke den tyske Stat paa det Tidspunkt, den bureaukratiske, monarkiske, militaristiske tyske Stat, som skal opdrage Folket; nej, siger han, det er Staten, som trænger til at opdrages af Folket. Han vil en Folkeskole, og det er ogsaa det, vi ville. Den Folkeskole, vi ville føre ud i Livet herhjemme, er ikke en ren Statsskole, det er i langt højere Grad en kommunal Skole. Det er for Folkeskolens og for en stor Del for Mellemskolens Vedkommende en kommunal Skole. Det er egentlig kun for den højere Skoles Vedkommende en Statsskole. Men det er for Resten heller ikke Hovedsagen; det, der er Hovedsagen, er, at det bliver en Folkeskole, enten den nu bliver ordnet kommunalt eller statsligt, eller hvad man nu vil gøre. Hovedsagen er en fælles Folkeskole, og af den var Karl Marx en saa ivrig Tilhænger som muligt.

Maa jeg til Slutning gøre opmærksom paa, at da Almenskoleloven var for her i 1903, stillede det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen) og jeg, der vare Medlemmer af Udvalget, et Forslag om, at Staten skulde yde Støtte til de Kommuner, der vilde gennemføre kommunal Mellemskoleundervisning. Den daværende Kultusminister stillede sig ikke afvisende overfor dette Forslag, han stillede sig ret sympatetisk dertil, men mente, at Tiden var ikke dertil. Lad os nu, sagde han, faa Loven ført ud i Livet, og lad saa Kommunerne begynde at gennemføre kommunal Mellemskoleundervisning, og han stillede saa i Udsigt, at han da ikke vilde stille sig ganske afvisende overfor et Tilskud til de Kommuner, der bringe særlige Ofre for at forbedre og højne deres Skolevæsen. Men man vilde altsaa ikke være med dertil; jeg husker ikke, om Forslaget blev forka-